

Soldanella carpatica

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Soldanella* is afgeleid van het Italiaanse woord *soldo*, wat 'munt' of 'klein muntstuk' betekent. Dit verwijst naar de ronde, muntvormige bladeren van de plant. De soortaanduiding *carpatica* is een geografische aanduiding en betekent letterlijk 'afkomstig uit de Karpaten', de bergketen in Centraal- en Oost-Europa waar deze plant endemisch is. Een Nederlandse naam die soms wordt gebruikt voor het geslacht is Kwastjesbloem of Alpenkwastjesbloem, vanwege de gefranjerde bloemen.

Taxonomie

Soldanella carpatica is een kleine, overblijvende bergplant die tot de Sleutelbloemfamilie behoort. De plant is nauw verwant aan andere alpine soorten binnen het geslacht *Soldanella*.

- Rijk: Plantae
- Orde: Ericales
- Familie: Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
- Geslacht: *Soldanella*
- Soort: *S. carpatica*

Synoniemen

Er zijn geen wijdverbreide synoniemen voor *Soldanella carpatica*. De soortnaam wordt algemeen geaccepteerd binnen de botanische gemeenschap om deze specifieke inwoner van de Karpaten te beschrijven.

Variëteiten en cultivars

Soldanella carpatica wordt voornamelijk als botanische soort gecultiveerd. Er zijn geen bekende, gevestigde cultivars met officiële namen op de markt die specifiek van deze soort zijn afgeleid. Soms worden er wel lokale collecties ('coll. Slowakije', bijvoorbeeld) aangeboden, maar dit zijn geografische varianten, geen formele cultivars.

Familie

De plant behoort tot de Primulaceae, de Sleutelbloemfamilie. Dit is een diverse familie van bloeiende planten die vaak te vinden zijn in koele, gematigde streken. Kenmerkend voor veel leden, waaronder *Soldanella*, is een polvormige groei en bloemen met vijf kroonbladen.

Hoogte

Soldanella carpatica is een zeer laagblijvende plant. De bladeren vormen een basale rozet die slechts enkele centimeters (ca. 2-5 cm) hoog is. De bloeistengels zijn dun en reiken iets hoger, doorgaans tot 8 tot 12 centimeter.

Bloemkleur

De bloemen zijn wijd klokvormig en hangend. De kleur is typisch lichtpaars of blauwviolet. Een opvallend kenmerk is de lange franje van de kroonblaadjes; de bloemblaadjes zijn tot bijna het midden ingesneden. Zelden komen ook witbloeiende exemplaren voor. De stijl steekt vaak ver buiten de bloemkroon uit.

Bladkleur

De bladeren zijn klein, rond, glanzend en muntvormig, vaak met een lichte inkeping aan de basis. Ze zijn groen van kleur en de plant is over het algemeen wintergroen. Ze vormen een compacte rozet laag bij de grond.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Soldanella carpatica* is vroeg in het jaar, kort nadat de sneeuw is gesmolten, wat kenmerkend is voor alpenplanten. De hoofdbloei valt meestal in de periode van april tot mei, maar kan onder gunstige omstandigheden al in maart beginnen en tot juli aanhouden, afhankelijk van de hoogte.

Standplaats

Als alpine plant verlangt *S. carpatica* een koele en licht beschaduwde standplaats, bij voorkeur met ochtendzon en bescherming tegen de felle middagzon. De bodem moet humusrijk, neutraal tot licht zuur, en vooral zeer goed doorlatend zijn. De plant heeft behoefte aan constant vocht in het groeiseizoen, maar absoluut geen stilstaand water, vooral niet in de winter.

Herkomst

De plant is een endemische soort van de Karpaten, de bergketen in Centraal-Europa. Het is een inwoner van hooggelegen weiden, rotsachtige hellingen en subalpiene gebieden in landen als Slowakije en Polen.

Soort gewas

Het is een langlevende, polvormende, overblijvende, kruidachtige plant (*perennial herb*). Het wordt geclassificeerd als een typische rotsplant of alpine plant.

Vermeerderingswijze

Soldanella carpatica wordt meestal vermeerderd door zaad of door deling van de compacte pol. Zaaien vereist geduld en de zaden hebben vaak een koude kiemperiode (koude stratificatie) nodig. Delen van de pol is de gemakkelijkste methode, maar moet voorzichtig gebeuren om de wortelkluit zo min mogelijk te verstoren.

Klimaatzone

Soldanella carpatica is zeer winterhard, dankzij zijn bergachtige afkomst (vaak tot USDA zone 4 of lager, d.w.z. tot -34 °C). De belangrijkste vereiste voor overleving is niet de temperatuur, maar de afwezigheid van overtollig wintervocht rond de kroon van de plant, wat wortelrot kan veroorzaken.

Insecten

De vroegbloeiende bloemen zijn een belangrijke bron van nectar voor vroege bestuivende insecten, zoals bijen en hommels, zodra zij uit hun winterslaap komen. De plant wordt gezien als een goede bijenplant.

Bronvermelding

https://nl.wikipedia.org/wiki/Soldanella_carpatica

<https://darcyeverest.co.uk/product/soldanella-carpatica/>

<https://hessenhof.nl/plants/soldanella-carpatica-coll-slowakije-solcar>

<https://www.groenrijk.nl/plantengids/plant/vaste-plant/soldanella-pusilla>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Soldanella</i> (Italiaans voor muntstuk); <i>carpatica</i> (afkomstig uit de Karpaten)
Taxonomie	<i>Rijk:</i> Plantae, <i>Familie:</i> Primulaceae, <i>Geslacht:</i> <i>Soldanella</i> , <i>Soort:</i> <i>S. carpatica</i>
Synoniemen	Geen wijdverbreide synoniemen bekend
Variëteiten en cultivars	Voornamelijk de botanische soort; geen formele cultivars bekend
Familie	Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
Hoogte	Bladrozet 2-5 cm; bloeistengel 8-12 cm
Bloemkleur	Lichtpaars tot blauwviolet, zelden wit; wijd klokvormig en gefranjeerd
Bladkleur	Groen, rond/muntvormig, glanzend, wintergroen
Bloeiperiode	April tot mei (soms maart-juli)
Standplaats	Lichte schaduw tot halfschaduw; zeer goed doorlatende, humusrijke grond
Herkomst	Endemisch in de Karpaten (Centraal-Europa)
Soort gewas	Polvormende, overblijvende, kruidachtige plant (alpine plant)
Vermeerderingswijze	Zaaien (koude stratificatie) en deling van de pol
Klimaatzone	Zeer winterhard (tot minstens USDA zone 4); gevoelig voor wintervocht
Insecten	Belangrijke nectarbron voor vroege bestuivers (bijen, hommels)

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>